

VÁLTOZÓ JOGSZABÁLYOK – 2024. márciusi hatálybalépéssel

A hazai gazdasági szereplők versenyképességének erősítésével és a közigazgatás hatékonyságának növelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2023. évi CIX. törvény

2023. december 22. napján a Magyar Közlönyben kihirdették a hazai gazdasági szereplők versenyképességének erősítésével és a közigazgatás hatékonyságának növelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2023. évi CIX. törvényt, mely főszabály szerint a kihirdetését követő napon, azaz 2023. december 23. napján lépett hatályba, ezt követően a törvény sávosan lép hatályba.

A bíróságokat érintően 2024. március 1. napján az alábbi rendelkezések léptek hatályba.

A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) módosítása

A módosítás a felhasználói engedély és hozzá kapcsolódóan a rendelkezési jogosultság magyar jogrendszerből történő kivezetésére tekintettel - a Mavtv. belső koherenciája érdekében - újraszabályozta a felhasználó és a felhasználás fogalmát, továbbá kiegészítette a Mavtv. értelmező rendelkezéseit a minősített szerződés fogalmával.

A módosítás pontosította a minősítő feladat- és hatáskörébe tartozó minősített adat felhasználásával összefüggő tevékenységét.

Pontosításra kerültek a bíró tekintetében az ügyelosztási rend szerint kiosztott ügyek elbírálásához szükséges minősített adat felhasználására vonatkozó rendelkezések - ha törvény másként nem rendelkezik, nemzetbiztonsági ellenőrzés, személyi biztonsági tanúsítvány és titoktartási nyilatkozat nélkül használhatja fel a minősített adatokat.

A módosítás a biztonsági vezető feladat- és hatáskörébe utalta annak ellenőrzését, hogy a közreműködőnél megteremtették-e a minősített adat védelméhez előírt feltételeket. Ha a biztonsági vezető megállapítja, hogy a feltételek nem teljesülnek, úgy a minősített adat közreműködő részére történő átadását megtagadja.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) módosítása

A minősített adatok kezelésével összefüggő felhasználói engedély és hozzá kapcsolódóan a rendelkezési jogosultság magyar jogrendszerből történő kivezetésére tekintettel szükségessé vált a Be.-ben ezen módosítások átvezetése [Be. 104. §, 105. § (1), (3) és (4) bekezdései].

Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVI. törvény

2023. december 21. napján a Magyar Közlönyben kihirdették az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVI. törvényt. A törvény főszabály szerint a kihirdetést követő 8. napon, azaz 2023. december 29. napján lépett hatályba, ezt követően a törvény sávosan lép hatályba.

A bíróságokat érintően 2024. március 1. napján az alábbi rendelkezések léptek hatályba.

1. A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) módosítása

A módosítás a cégbíróságra új kötelezettséget telepít a Ctv. 24. § új (2) bekezdésében.

A cégbíróság kötelezettségévé vált, hogy a cégbejegyzési (változásbejegyzési) kérelemhez csatolt létesítő okiratot minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírással és minősített időbélyegzővel lássa el, és intézkedjen a létesítő okirat megismerhetőségéről.

2. A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (Bpntv.) módosítása

A módosítás a Bpntv. 22/F. §-át kiegészítette egy új (6) bekezdéssel, mely szerint a figyelmeztető jelzés elhelyezése iránti eljárásban bírósági titkár nem járhat el.

A büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvény

A Magyar Közlönyben 2023. december 21. napján hirdették ki a büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvényt. (a továbbiakban: Mód.tv.)

A törvény 10. alcíme 2023. december 31. napján lépett hatályba, melynek értelmében 2024. január 1-én nem lépett hatályba az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 26. alcíme. (Bv.tv. módosítás)

A törvény további rendelkezései (1-9. alcím) 2024. március 1. napján léptek hatályba.

A bíróságokat közvetlenül érintő lényegesebb módosítások:

I. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) módosítása

A Mód. tv. 11. § -ban kiegészítésre kerültek a közügyektől eltiltás tartamának beszámítási szabályai. [Btk. 62. § (3) bekezdés]

A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény módosításával összhangban kiutasítás mellett a pártfogó felügyelet nem rendelhető el és a kötelező alkalmazásának sincs helye. [Btk. 63. § (3) bekezdés]

A pártfogolt számára előírható magatartási szabályok felsorolását a törvény kibővítette meghatározott, az internet elérésével végezhető tevékenységtől tartózkodás vagy korlátozás elrendelésének lehetőségével és az annak alkalmazására vonatkozó rendelkezésekkel. [Btk. 71. § (2) bekezdés j) ponttal való kiegészítése]

A módosítás szerint a bíróság vagy az ügyészség az elkövetett bűncselekménnyel összefüggésben határozza meg, hogy az elkövető az interneten végezhető mely tevékenységektől köteles tartózkodni. [Btk. 71. § (7) bekezdés]

Új elkövetési magatartás a jogszerű ellátási láncból kikerült gyógyszer vagy állatgyógyászati készítmény forgalomba hozatala vagy az azzal történő kereskedés. [Btk. 185/A. § (1) bekezdés f) pont]

A módosítás kiterjed a minősített esetekre is. [Btk. 185/A. § (2a) bekezdés, (5) és (6) bekezdés]

Ezzel egyezően az egészségügyi termék hamisítása tényállás minősített esetben pontosította a jogalkotó a korábban használt „széles körben” fogalmát. [Btk. 185/A. § (6) bekezdés]

II. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv.tv.) módosítása

A Módtv. az alábbi területeken vezetett be módosításokat:

Új besorolási rendszer bevezetése a büntetés-végrehajtási szervezetben

A büntetés-végrehajtási bíró eljárását érintő módosítások:

Szigorúbb kezdeti kategória-besorolás,
a kockázatelemzés alapján történő kategória-visszasorolás,
az azonnali kategória-visszasorolás elrendelésének és
a kreditpontszámításnak
a felülvizsgálata (Mód. tv. 23. §)

A bíróság döntési jogosultsága a letartóztatás végrehajtása során

A büntetés-végrehajtási bíró és a bv. csoport feladatai a büntetés végrehajtásának átadása vonatkozásában (Mód. tv. 22. §)

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje – kategóriarendszer - kreditrendszer

III. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) módosítása (Mód. tv. 77. §)

1. A gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények kapcsán eljáró három hivatásos bíróból álló tanácsban eljárás kötelezettségének megszüntetése

A bíróságok jelzései alapján az OBH elnöke által kezdeményezett jogszabály-módosítás eredményeképpen a jövőben:

A gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények esetében is a főszabály érvényesül, vagyis az elsőfokú bíróságnak csak akkor kell tanácsban eljárnia, ha az egyesbíró az ügyet a bíróság tanácsa elé utalja. [Be.13. § (3) bekezdés)

A tanács összetételének kialakítása is rugalmasabbá vált.

Az átmeneti szabályozás a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőügyekben eljáró elsőfokú bírói tanácsok összetételét is rendezte:

külön döntés nélkül folytatja a bíróság az eljárást, ha a továbbiakban a tanács elnöke, mint egyesbíró jár el,

pervezető végzésében hoz döntést, ha a bíróság továbbra is tanácsban kívánja folytatni az eljárást, továbbá

ha a bíróság egyesbíróként folytatja az eljárást és a tanács korábbi további két tagja a tanácsból kikerül, a bíróság tagjaiban változás nem áll be, ezért a tárgyalás ismétlés nélkül folytatható.

2. A jegyzőkönyv rögzítésének új módja

A módosítás kibővítette a jegyzőkönyv rögzítésének eddigi módjait az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés mellett, illetve helyett folyamatos hangfelvétel készítésének lehetőségével.

Az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés helyett készített folyamatos hangfelvétel nem minősül jegyzőkönyvnek.

Az egyidejűleg végzett jegyzőkönyvezés helyett rögzített folyamatos hangfelvétel, vagy a jegyzőkönyvnek nem minősülő kép- és hangfelvétel alapján készülő írásbeli jegyzőkönyvet az eljárási cselekmény időpontjától számított nyolc napon belül kell elkészíteni. [Be. 446. § (2a) bekezdés]

A jegyzőkönyvvel kapcsolatos formai és tartalmi követelmények ezekben az esetekben is az írásbeli jegyzőkönyvre érvényes általános szabályok szerint alakulnak, vagyis a tárgyaláson történeteket röviden, a szükséges részletességgel kell leírni.

A módosítást követően az alábbiakban foglalhatók össze a különböző jegyzőkönyvezési formák:

Jegyzőkönyvvezető jelenléte melletti egyidejű írásbeli jegyzőkönyv készítése.

Jegyzőkönyvvezető jelenléte melletti egyidejű írásbeli jegyzőkönyv készítése, amely mellett készülhet jegyzőkönyvnek nem minősülő hangfelvétel, vagy kép- és hangfelvétel.

Jegyzőkönyvvezető távolléte okán utólag írásba foglalt jegyzőkönyv, amely esetben mindig szükséges hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készítése.

Jegyzőkönyvvezető távolléte okán jegyzőkönyvnek minősülő kép- és hangfelvétel, amikor tehát nem írásbeli jegyzőkönyv készül, hanem csupán kivonat. E körben lényeges, hogy kizárólag hangfelvétel esetén ez nem alkalmazható, de ekkor van írásbeli jegyzőkönyv. [Be. 444.§ (2) bekezdés b) pont]

3. A Be. további módosított rendelkezései

Ha a törvényes képviselő érdekei az általa képviselt személy érdekeivel ellentétesek, és ha az ügyészség döntésének beszerzése olyan késsedemmel járna, amely az eljárási cselekmény eredményességét veszélyeztetné, a nyomozóhatóság a törvényes képviselőt kizárhatja az eljárásból. [Be. 73. § (6a) bekezdés]

A hatósági személynek nem minősülő védő számára is lehetőség nyílik az egyszerűsített telekommunikációs jelenlétének biztosítására, mely a védő indítványára rendelhető el. (Be. 126/C. §)

A Be. XX. fejezetének kiegészítésével telekommunikációs eszköz útján a büntetőeljárás során eljáró hatóságok, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság tagjainak jelenléte is biztosítható. [Be. 126/D. §]

A bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak vonatkozásában a Be. 281. § (3) bekezdésének kiegészítése visszautal a pártfogó felügyelet keretében elrendelhető magatartási szabályokra.

A Be. 321. §-ának (5a) és (5b) bekezdéssel való kiegészítése szerint, ha a lefoglalás megszüntetése mellett kiadni rendelt dolgot a dolog átvételére jogosult vagyoni érdekelt a jogerős vagy véglegessé vált határozat közlésétől számított három hónapon belül nem veszi át, akkor a dolog az állam tulajdonába kerül. Erről a lefoglalás megszüntetéséről szóló határozatban kell rendelkezni.

A fenti jogkövetkezmények nem alkalmazhatók, ha:
a határozat közlésére kézbesítési fikció vagy hirdetményi kézbesítés útján került sor, és

az (5a) bekezdésben meghatározott jogkövetkezményekről a dolog átvételére jogosult vagyoni érdekelt nem szerzett tudomást.

Módosultak a zár alá vétel ideiglenes elrendelésének szabályai. [Be. 327. § (5) bekezdés]

A módosítás meghatározza a zár alá vétel végrehajtásának kivételes esetben alkalmazható formáját virtuális fizetőeszköz esetén. [Be. 328. § (5) és (6) bekezdés]

Az eddigi szabályozástól eltérő módon az ügyész, a vádlott, a védő vagy a sértett szakértő részére történő kérdésfeltevésre vonatkozó indítványa önmagában, megfelelő indokolás nélkül, - ideértve a fogyatékoságban szenvedő szakvéleményi résznek a megjelölését és a konkrét felteendő kérdések feltüntetését is - a bíróságot nem köti. [Be. 530. § (2) bekezdés és új (3) bekezdés].

A módosítás kitér arra az esetre, hogy ha ugyanazon bűncselekmény vonatkozásában több fellebbezésre jogosult jelentett be fellebbezést, és legalább egy fellebbezés az elsőfokú bíróság ítéletének a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezését sérelmezi.

A módosítás pontosítja, hogyha egy cselekmény van és legalább egy teljeskörű fellebbezés, akkor teljeskörű a felülbírálat. Ha több cselekmény van, melyek vonatkozásában egy teljeskörű fellebbezést jelentettek be, akkor csak ennek a cselekménynek a tekintetében teljeskörű a felülbírálat, a többi cselekmény tekintetében korlátozott. [Be. 590. § (10) bekezdés]

A módosítás a vádon túlterjeszkedés esetét általános érvényű hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésként rögzíti. [Be. 607. § (1) bekezdés b) pont és Be. 625. § (2) bekezdés b) pont]

A Be. 740. § kiegészítésre kerül tegy új (4) bekezdéssel, amely az ott meghatározott feltételek esetén nyolc évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén (vagyis a 2-8 évi büntetési tételnél) is megengedi a büntetővégzés meghozatalát. Ebben az esetben a büntetővégzést bírósági titkár nem hozhatja meg.

A Módtv. új rendelkezésként vezeti be a pótmagánvádas eljárásban a vádindítvány megalapozottságának elbírálását arra az esetre, ha a vádindítvány elutasításának a Be. 794. § (1)-(4) bekezdése alapján nincs helye. [Be. 794. § (5)-(9) bekezdés]

Ha a bíróság a vádindítványt részben elutasítja, a sértett köteles a határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül az elutasított vádindítványi részeket nem tartalmazó vádindítványt a bíróságnak ismételten benyújtani. Ha a sértett ezt elmulasztja, a bíróság az eljárást ügydöntő végzéssel megszünteti. Erre nem ügydöntő végzésben a vádindítvány képviselőjére jogosult személyt figyelmeztetni kell.

Módosultak a bűncselekménnyel összefüggő vagyon felkutatása elrendelésének szabályai. [Be. 820. § (2a) bekezdés]

A módosítás a Be. 845. § (1) bekezdésben meghatározott kényszerintézkedések alkalmazása esetére járó kártalanítás jogalapját pontosította és kibővítette.

Kiegészült a kegyelmi eljárás iratbeszerzésre vonatkozó rendelkezése. [Be. 860. § (2a) bekezdés]

IV. További módosuló jogszabályok

A Módtv.-nyel a fentiekén túl - többek között - az alábbi törvények is módosultak:

a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény,
az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény,
a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény,
a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény,
a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény, valamint
az adóhatóság által fogatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény.

Az egyes büntetés-végrehajtási tárgyú igazságügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló 1/2024. (II. 29.) IM rendelet

A Magyar Közlönyben 2024. február 29. napján hirdették ki az egyes büntetés-végrehajtási tárgyú igazságügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló 1/2024. (II. 29.) IM rendeletet (a továbbiakban: Módosító Rendelet).

A Módosító Rendelet 2024. március 1. napján lépett hatályba.

A büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvény 2024. március 1-jén hatályba lépő rendelkezései - a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó szabályait koncepcionálisan alakították át.

A Módosító Rendelet a törvényben bevezetett új kategória - és kreditrendszerhez kapcsolódó, azok végrehajtásához szükséges részletszabályokat állapítja meg.

1. A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet módosítása

A Módosító Rendelet a bv. szabályozás átfogó átalakítására tekintettel

meghatározta a kategóriarendszer definícióját és

kiegészítette a befogadás szabályait a befogadás a kockázatelemzési és döntést elősegítő vizsgálat lefolytatására alcímmel [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 9/A. alcím]

A Bv. tv. 92. § (1) bekezdése szerinti vizsgálat lefolytatása érdekében jelentkező elítélt tekintetében az a bv. intézet folytatja le a befogadási eljárást, amelynek a területén a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet (a továbbiakban: KKMI) működik. [14/A. § (1)]

A bv. szervezet a kockázatelemzés elvégzéséhez a Bv. tv. 82. § 3. pontjában meghatározott Kockázatelemzési és Kezelési Rendszert (a továbbiakban: KEK rendszer) alakít ki és működtet. [16/2014. (XII.19.) IM rendelet 29. §]

A Módosító Rendelet részletesen meghatározza többek között:

a kockázatelemzési vizsgálat és a kategóriabesorolás szempontrendszerét [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 19/A alcím, 30- 31.§],

a kategóriarendszer és a kategóriák tartalmi elemeit [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 20. alcím, 33-35. §],

a kategóriák közötti előmeneteli, időbeli ütemezésének és az előresoroláshoz szükséges kreditpontok kiszámításának módját [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 20/A alcím, 36-37.§],

a kreditpontoszerzés feltételeire, a kreditpontok összesítésére és annak felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 20/B. alcím 38-39. §],

a kategóriaváltás szabályait [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 20/C. alcím 40.§],

a kategória- és kreditrendszer alkalmazása szempontjából jelentős adatok rögzítésének szabályait a fogvatartotti nyilvántartásban [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 20/D. alcím 41.§],

az átmeneti részlegen és a sajátos kezelési igényű elítéltek részére kialakított részlegeken elhelyezett elítéltek kategóriaszabályait [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 21. alcím 42.§],

az egyedi biztonsági előírás szükségességének szempontjait [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 24. alcím 50. §]

a fogvatartás biztonságára különös veszélyt jelentő elítéltek részlegén való elhelyezésről való döntés szempontjait [16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 41. alcím 72. §].

A Módosító Rendelet egyebekben technikai és terminológiai pontosításokat tartalmaz, így kivezetésre kerültek a megszűnő jogintézményekre vonatkozó rendelkezések.

A Módosító Rendelet 30. §-a a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet záró rendelkezéseit kiegészítette azzal, hogy ha a büntetés-végrehajtási bíró enyhébb végrehajtási szabályok alá helyezésről vagy a fokozatváltásról hozott érdemi határozata a Bv. tv. 436/B. § (2) bekezdésében meghatározott határidőn belül jogerőre emelkedett, a Bv. tv. 436/B. § (1) bekezdése szerinti átsorolást ez alapján kell elvégezni.

A fogvatartott személy esetében a büntetőeljárás lefolytatása, továbbá a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról szóló 9/2018. (VI. 11.) IM rendelet módosítása

A Módosító Rendelet 9/2018. (VI. 11.) IM rendelet 4. § (1) bekezdés b) pontjának helyébe lépő rendelkezése alapján a törvényszék szervezetében működő Gazdasági Hivatal feladatkörébe tartozik az elkobzott vagy előzetesen értékesíteni rendelt bűnjelek értékesítése és az ellenérték beszedése, valamint a Bv. tv. 318. § (4a) bekezdése szerinti felhívás kiküldése.

További módosított jogszabályok

A Módosító Rendelet a fentiekén túl az alábbi rendeletek vonatkozásában tartalmaz módosításokat:

a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet,
a szabadságvesztés és az elzárás kezdő és utolsó napjának megállapításáról szóló 9/2014. (XII. 12.) IM rendelet és
a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről szóló 14/2014. (XII. 17.) IM rendelet.